

SPOLOČNÉ DEJINY A SPOLOČNÁ EURÓPA: LÍZA AKO FRANCÚZSKO-SLOVENSKÁ HRDINKA ODBOJA V TRANSNACIONÁLNOM PRIESTORE

MÁRIA HURAJ ROŠTEKOVÁ – PETER TEREM

HURAJ ROŠTEKOVÁ, Mária – TEREM, Peter: Shared History and Shared Europe: Lisa as a French-Slovak Resistance Heroine in a Transnational Space, 2026, Vol. 8, Issue 1, pp. 25 – 31. DOI: 10.17846/CEV.2026.08.1.25-31.

ABSTRACT: This study examines the documentary film *Naša Líza* [Our Lisa] (2024) as a medium that reflects the concepts of shared history and an integrated Europe through the individual fate of a Slovak-French participant in the anti-fascist resistance. The theoretical framework is based on a conceptualization of Europe as a process of permanent cultural transformation, drawing on the notion of entangled history (*histoire croisée*) and approaches emphasizing transnational exchange and “Europeanization from below”. Within this perspective, anti-fascist resistance emerges as one of the fundamental pillars of the European value space. The destiny of Elisabeth Blaho, situated at the intersection of two countries and distinct memory traditions, represents a specific trajectory in which local experiences become part of a broader continental narrative. The film functions as an interpretive framework, interconnecting family accounts, local testimonies, archival materials, and research reconstructions into a coherent transnational whole. The analysis confirms that *Naša Líza* enables a view of Europe as a space of shared experiences, where particular biographies are transformed into carriers of collective historical meanings.

KEYWORDS: Shared histories. Transnationality. Europeanization from below. Resistance. Slovak National Uprising.

TEORETICKÉ RÁMCE SPOLOČNÝCH DEJÍN A TRANSNACIONÁLNEJ PAMÄTE V EURÓPSKYCH ŠTÚDIÁCH

Diskusia o „spoločnej Európe“ sa v rámci európskych štúdií už dlhodobo neobmedzuje na analýzu inštitucionálnej architektúry Európskej únie. Výskumná pozornosť sa čoraz intenzívnejšie presúva k mechanizmom, ktoré na kontinente konštruujú zdieľané významy, identity a špecifické formy historického vedomia. Gerard Delanty (2019) v tejto súvislosti upozorňuje, že Európa nepredstavuje entitu s pevne daným obsahom, ale skôr dynamickú sféru neustálej kultúrnej a symbolickej rekonfigurácie. V tomto prostredí sa lokálne skúsenosti neprestajne transformujú do širších rámcov kolektívnej interpretácie. Európanstvo tak vyvstáva ako otvorený horizont, formujúci sa v interakcii medzi lokálnymi pamätami, národnými naratívmi a nadnárodnými výmenami.

V danom kontexte nadobúda kategória spoločných dejín osobitý význam. Nejde o históriu vyznačujúcu sa konsenzom, ale o priestor, kde sa rôzne pamäťové tradície stretávajú a stávajú sa navzájom zrozumiteľnými. Étienne François a Thomas Serrier (2017) zdôrazňujú, že európska minulosť je založená na princípe „prepletených dejín“ (*histoire croisée*). Národné skúsenosti v nich nemožno hermeticky oddeliť od transnacionálnych pohybov, konfliktov či prejavov solidarity. Podobne aj Ulrich Beck a Edgar Grande (2007) definujú Európu ako kozmopolitný priestor, v ktorom minulosť nadobúda spoločný charakter nie vďaka umelej jednote, ale cez spleť vzájomných prepojení a pluralitných interpretácií.

Signifikantným príkladom takto previazaných dejín je protifašistický odpor počas druhej svetovej vojny. Hoci francúzsky odboj (*Résistance*) a slovenský antifašistický zápas kulminujúci v Slovenskom národnom povstaní (SNP) vznikali v odlišných politických kontextoch, spájali ich spoločný hodnotový fundament: odmietnutie nacizmu, obrana ľudskej dôstojnosti a princíp občianskej solidarity. Delanty (2018) tieto princípy označuje za „morálne sedimenty“ európskej skúsenosti 20. storočia. Príbeh Elisabeth Blaho, ktorý je situovaný na pomedzí francúzskeho a slovenského prostredia, umožňuje čítať tieto paralelné tradície ako integrálnu súčasť spoločných európskych dejín odporu.

Pre porozumenie týchto väzieb je kľúčový koncept transnacionality. Astrid Erll (2011) a Ann Rigney (2012) dokumentujú, že pamäť cirkuluje prostredníctvom aktérov, médií a symbolických foriem prekračujúcich hranice národných štátov. Transnacionálna pamäť preto nepredstavuje unifikovaný náratív, ale dynamický proces, v ktorom lokálne prežívanie nadobúda širšiu relevanciu. Ako pripomínajú Wüstenberg a Sierp (2020), európska pamäť sa konštruuje „v prekladoch“, cez mediáciu, reinterpretáciu a zasadzovanie parciálnych príbehov do rámcov nadnárodnej solidarity či univerzálnych hodnôt.

Tento teoretický aparát zároveň dovoľuje prehodnotiť samotný pojem spoločnej Európy. Podľa Delantyho (2018) sa európska identita rodí v momentoch vzniku „transnacionálnych verejných priestorov“, v ktorých jednotlivci a komunity artikulujú svoje trajektórie spôsobom komunikatívnym aj mimo pôvodného národného kontextu. Europeizácia teda neprebíha výlučne na úrovni inštitúcií, ale je sýtená kultúrnou produkciou, občianskymi iniciatívami a pamäťovými aktérmi, ktorí sprostredkovávajú minulosť v podobe koherentných a zdieľateľných príbehov. Tento fenomén býva v odbornej literatúre reflektovaný ako „europeizácia zdola“ (Wüstenberg 2017).

V tomto zmysle predstavuje dokumentárny film *Naša Líza* (2024) režisérky Veroniky Homolovej Tóthovej ideálny predmet analýzy. Snímka rekonštruje životnú cestu Elisabeth Blaho, francúzsko-slovenskej účastníčky odboja, pričom sa opiera o archívne materiály, rodinné svedectvá aj terénny výskum. Synergia slovenských a francúzskych reálií, osobných a kolektívnych spomienok či archívnej a terénnej práce konštituuje transnacionálny rámec, v ktorom sa individuálny osud stáva univerzálnou zrozumiteľnosťou.

Analýza filmu v tejto štúdií vychádza z metodológie transnacionálnych pamäťových štúdií (Erll 2011; Rigney 2012; De Cesari & Rigney 2014) a chápe audiovizuálne dielo ako pamäťový dispozitív, ktorý transformuje historické obsahy na zdieľateľnú skúsenosť. Film demonštruje, ako sa spoločné dejiny antifasizmu stávajú fundamentom uvažovania o integrovanej Európe a ako sú hodnoty solidarity prekladané do medzinárodne čitateľného rozprávania.

V takto nastavenom teoretickom rámci možno *Našu Lízu* vnímať ako exemplárny príklad pamäťovej mediácie, ktorá premostuje dve národné tradície a dovoľuje reflektovať európsky rozmer 20. storočia cez optiku mikrohistórie. Naplňuje sa tým to, čo Delanty (2019) definuje ako „kultúrnu europeizáciu“ – proces vyvstávajúci z transferov, sprostredkovaní a vzájomných interpretácií minulosti. Cieľom príspevku je ukázať, že tento dokument prekračuje lokálny register a v diskurze európskych štúdií funguje ako prostriedok európskej pamäťovej komunikácie. Sleduje, ako film vďaka trajektórii hlavnej postavy otvára priestor pre reflexiu „žitej Európy“, ktorá nie je primárne inštitucionálnym projektom, ale je zakorenená v autentických dejinných súvislostiach a solidarietách minulého storočia.

KTO JE „NAŠA LÍZA“? TRANSNACIONÁLNA IDENTITA MEDZI MENAMI, RODINAMI A PAMÄŤAMI

Životný príbeh Elisabeth Blaho predstavuje unikátny prípad kryštalizácie transnacionálnej identity prostredníctvom hraničnej historickej skúsenosti a jej následnej retrospektívnej interpretácie.

Jej existencia vyvstáva z organického prepojenia francúzskeho a slovenského kultúrneho priestoru, pričom oba kontexty si ju špecificky definujú a integrovaným spôsobom včleňujú do vlastných dejinných naratívov.

Mená, ktoré ju sprevádzajú – Lisette vo francúzskom rodinnom kruhu, Líza v slovenskom sociálnom kontexte a atribút „naša Líza“ v kolektívnom vedomí Horehronia –, slúžia ako sémantické ukazovatele viacvrstvovej príslušnosti. Tento register dopĺňa intímne svedectvo zaznamenané Soňou Benčovou: „pre nás bola také dievčatko“. Práve táto afektívna forma oslovenia vystupuje ako médium špecifickej identity dieťaťa prijatého komunitou, ktorá mu poskytla emocionálnu domovskú bázu. Každé z označení tak referuje o inej skupine pamäťovníkov, ktorá si jej osud osvojila a významovo ukotvila.

Osobitnú rovinu predstavuje oficiálny odkaz vtelený do monumentálnej podoby pomníka, kde figuruje v slovenskom tvare Alžbeta Blaho. Ide o administratívno-archívnu vrstvu jej príbehu – stabilnú, inštitucionalizovanú a určenú pre verejný diskurz. Tá kontrastuje s intímnymi vrstvami pomenovania (Lisette, Líza) vyvierajúcimi zo vzťahovosti a zdieľanej emocionálnej stopy. Meno na pomníku tak demonštruje proces zápisu individuálnej histórie do lokálneho historického rámca, v ktorom sa osobný údel transformuje na integrálnu súčasť regionálnej identity a spoločného historického dedičstva.

Základ tejto transnacionality, ktorú odhaľujú jej rôzne mená, položili už samotné rodinné väzby. Elisabeth vyrastala vo Francúzsku ako adoptívna dcéra Eduarda Blaha, pôvodom z Ružomberka, a jeho francúzskej manželky Marie Antoinette. Presun rodiny na Slovensko v marci 1943 bol priamou reakciou na stupňujúce sa ohrozenie v okupovanom Francúzsku, čo potvrdzuje, že Lízina životná cesta bola od počiatku determinovaná cezhraničnou mobilitou. Po vypuknutí Slovenského národného povstania sa Líza aktívne zapojila do ozbrojeného odporu ako členka prieskumnej čaty brigády Jánošík, operujúcej pod velením Ernesta Bielika v strategickom priestore medzi Telgártom a Vernárom. Hoci je jej účasť v priamych bojoch doložená len fragmentárne, predstavuje kľúčový zlom, keď sa teoretická transnacionalita pretavuje do žitej skúsenosti partizánskeho odporu. Zatiaľ čo jej matka a francúzska priateľka Madeleine Petit pôsobili v zázemí ošetrovateľskej služby, Líza sa integrovala do jednotky v priamom kontakte s nepriateľom. Tento rozdiel v zaradení demonštruje, že jej status v povstaleckom prostredí nevyplýval len z rodinného zázemia, ale bol budovaný skrze autonómne a vedomé angažovanie sa.

Svedectvá pamätníkov vykresľujú portrét ženy, ktorá si zachovala výraznú zdržanlivosť aj v hraničných situáciách ohrozenia. V špecifickom ilegálnom prostredí plnila táto povahová črta ochrannú funkciu a významne prispela k procesu, v ktorom lokálna komunita prestala vnímať Lízu ako „cudzinku/Francúzku“ a prijala ju za „svoju“, teda za integrálnu súčasť regiónu. Didier Rogasik, francúzskoslovenský bádateľ skúmajúci rodinnú genealógiu Blahovcov, zdôrazňuje, že jej príbeh nadobúda plnú čitateľnosť len cez optiku „dvojdomosti“. Skutočnosť, že formujúce roky strávila vo Francúzsku, no za ideály slobody bojovala a zahynula na Slovensku, svedčí o identite, ktorá nie je fragmentovaná, ale komplementárna. Práve táto vnútorná jednota protikladov umožňuje jej plynulé zaradenie do širšieho rámca spoločných európskych dejín odporu.

Nejasnosti obklopujúce jej posledné dni sú neoddeliteľnou súčasťou transnacionálnej povahy tohto príbehu. V historickej pamäti koexistujú dve verzie jej úmrtia, pričom každá z nich ju situuje do iného priestoru a inej pamäťovej komunity. Prvá verzia lokalizuje jej smrť pri útoku na chatu nad Beňušom, druhá, dokumentárne lepšie podložená, hovorí o zadržaní v Bacúchu, väznení v Brezne a následnej poprave 12. decembra 1944 na Krtičnej. Tieto dve naratívne línie vytvárajú multipolárnu geografiu jej osudu: každé z miest reprezentuje odlišný spôsob lokálneho ukotvenia príbehu. Zároveň odrážajú aj dlhodobú informačnú priepasť, ktorej čelila francúzska časť rodiny. Tá sa po vojne vrátila do vlasti a až v šesťdesiatych rokoch získali prvú indíciu o Lízinej smrti. Následné systematické dohľadávanie prameňov zo strany Didiera Rogasika a Soni Benčovej prinieslo nové súvislosti, ktoré umožnili presnejšie priestorové ukotvenie jej tragického konca.

Transnacionálna identita Elisabeth Blaho však nebola len výsledkom pohybu medzi štátmi či pôsobenia v povstaleckých štruktúrach. Rovnakú váhu má mikroprostredie, v ktorom sa jej príbeh po vojne ukotvil a kde nadobudol špecifickú sociálnu rezonanciu. Práve Horehronie so svojou tradíciou migračných skúseností a hlboko zakorenenou praxou každodennej solidarity vytvorilo rámec, v ktorom sa zo „vzdialenej“ Lisette stala personifikovaná „naša Líza“. Táto transformácia nie je len vonkajším atribútom, ale bytostnou zložkou jej historického obrazu. Ukazuje, ako sa individuálna trajektória stáva súčasťou spoločných dejín vďaka aktívnemu pôsobeniu lokálnych pamäťových aktérov. Nasledujúca časť preto analyzuje procesy, vďaka ktorým sa táto transnacionálna skúsenosť prekladá do lokálneho kontextu, čím definitívne potvrdzuje európsku čitateľnosť Lízinho osudu.

„ICH LÍZA“: LOKÁLNA PAMÄŤ HOREHRONIA AKO EUROPEIZÁCIA ZDOLA

Horehronie predstavovalo počas Slovenského národného povstania špecifický priestor, v ktorom konvergovali rozmanité formy odporu – od priamej bojovej činnosti cez civilnú odvahu až po každodennú prax solidarity. Práve v tomto mikroprostredí sa Lízina transnacionálna skúsenosť transformovala na konkrétnu, lokálne zakorenenú pamäťovú stopu. Obec Bacúch, kde sa Líza koncom roka 1944 zdržiavala a odkiaľ pokračovala vo svojich úlohách, nebola len pasívnym útočiskom, ale integrálnym článkom širšej povstaleckej infraštruktúry. Horehrónske obce formovali zázemie pre prieskumné čaty, poskytovali priestor pre ošetrovanie ranených a fungovali ako kontaktné uzly pre transfer informácií medzi civilným obyvateľstvom a partizánskymi oddielmi. Líza sa do tejto siete včlenila plnením úloh, ktoré si vyžadovali mobilitu, diskretnosť a schopnosť operatívnej komunikácie v rôznych jazykových kódoch.

Kľúčovú rolu v jej príbehu zohrala rodina Cibulovcov, ktorá jej poskytla nielen bezpečné zázemie v čase nepriaznivého počasia, ale aj podmienky na pokračovanie v odbojovej činnosti. Hoci bola Líza priamo spätá s touto konkrétnou domácnosťou, širší kontext komunity bol rovnako formatívny. Predvojnová skúsenosť mnohých miestnych rodín s pracovnou migráciou do Belgicka a Francúzska vytvorila na Horehróní unikátne kultúrne podhubie, v ktorom francúzština nebola vnímaná len ako cudzorodý prvok. Táto jazyková a kultúrna senzibilita uľahčovala proces akceptácie aktérov prichádzajúcich „zvonka“. Lízina dvojdomosť sa tak v povstaleckej každodennosti stala praktickou výhodou, nie bariérou.

Proces, počas ktorého sa z abstraktnej „Francúzky“ stala personifikovaná „ich Líza“, nebol výsledkom symbolického gesta, ale produktom bezprostredných interakcií, zdieľaného rizika a kolektívnej zodpovednosti. Vojnové prostredie generovalo situácie, kde identita nebola odvodzovaná od pôvodu, ale od miery solidarity a lojality k spoločnému cieľu. V tomto zmysle Horehronie dotvára Lízinu transnacionálnu identitu: zbavuje ju abstraktnosti a ukotvuje ju v konkrétnych medziľudských vzťahoch a topografii regiónu.

Neistota obopínajúca jej tragický koniec sa v lokálnom vedomí postupne usporiadala do koherentného naratívu. Popri rôznych hypotézach sa ako najpresvedčivejšia ustálila línia Bacúch – väznica v Brezne – poprava na Krტიčnej, čo potvrdzujú svedectvá pamätníkov i exhumáčne protokoly. Stabilizácia tejto verzie nie je len zásluhou historiografie, ale predovšetkým výsledkom dlhodobej kultivácie príbehu v rodinných a komunitných tradíciách. Kontinuita návštev jej hrobu v Brezne zo strany slovenskej vetvy Blahovcov počas povojnových dekád udržiavala príbeh živým a prepájala rodinnú pietu s verejným miestom pamäte.

Dokumentárny film *Naša Líza* organicky nadviazal na tieto existujúce vrstvy a umožnil ich integráciu s francúzskou rodinnou tradíciou, ktorá po desaťročia zápasila s informačným vákuom.

Prijatie verzie o Krtičnej francúzskymi príbuznými prinieslo do ich rodinnej traumy potrebnú definitívu a priestorové ukotvenie. Snímka tu prekračuje hranice dokumentu a plní hlbokú komunitnú funkciu: konštruuje rámec verejnej zrozumiteľnosti, v ktorom svedectvá jednotlivcov a odborná rekonštrukcia nadobúdajú spoločnú legitimitu.

Z teoretického hľadiska nepredstavuje tento príbeh periférnu epizódu, ale autonómny zdroj európskeho významu. Europeizácia sa tu neprejavuje ako mechanický prenos noriem z politických centier, ale ako autentický proces „zdola“. Miestne komunity tu praktizujú hodnoty identické s európskym humanistickým projektom, úctu k dôstojnosti, vzájomnú ochranu a radikálne odmietnutie fašizmu, a to bez nutnosti ich inštitucionálneho pomenovania. Horehronská pamäť tak dotvára Lízinu identitu tým, že ju viaže na konkrétne rituály pripomínania. Pojmy „naša Líza“ a *notre Lisette* tu nestoja v opozícii; sú to prekrývajúce sa horizonty spolupatričnosti, ktoré spájajú lokálne uznanie s univerzálnym, transnacionálnym zmyslom jej osudu.

SPOLOČNÉ DEJINY: OD RODINNEHO PRÍBEHU BLAHOVCOV K EURÓPSKEJ PAMÄTI SNP

Rodina Blahovcov vstupuje do Slovenského národného povstania ako vnútorne previazaný celok, v ktorom sa rôznorodé formy angažovanosti, od priamej bojovej účasti až po civilnú a zdravotnícku podporu, zlievajú do jednotnej línie odporu. Lízina prítomnosť v prieskumných čatách predstavuje najexponovanejší a najrizikovejší rozmer ich odbojovej činnosti, no jej pôsobenie by nebolo predstaviteľné bez pevného rodinného zázemia. To sa formuje synergiou bojových, logistických a opatrovateľských rolí: otec a strýko Ján pôsobia v partizánskej brigáde Stalin¹, zatiaľ čo strýko Viktor v Ružomberku spravuje komunikačné kanály a úkryty medzi civilnou sférou a povstaleckým nasadením v teréne. Táto hustá sieť neformálnych vzťahov nevystupuje ako marginálna kulisa, ale ako vnútorný mechanizmus rezistencie, poskytujúci stabilitu, bez ktorej by izolované bojové riskovanie bolo v podmienkach povstania len ťažko udržateľné.

Do tejto dynamiky zásadným spôsobom zasahuje ženský element, ktorého prínos rozširuje tradičné chápanie odboja za hranice čisto vojenského rámca. Lízina matka spolu s priateľkou Madeleine Petit pôsobia ako ošetrovatelky v brigáde Jánošík. Zabezpečovaním zdravotnej starostlivosti a psychickej podpory partizánov poukazujú na fakt, že antifašistický zápas sa neodohrával len na frontových líniách, ale aj v priestore každodennej obetavosti. Ich pôsobenie stiera ostrú hranicu medzi frontom a zázemím a dokazuje, že aj zdanlivo nevojenenské úkony tvorili integrálnu súčasť oslobodzovacieho procesu.

V širšom sociálnom kontexte sa SNP javí ako komplexný organizmus, kde sa terénny boj a civilná odvaha vzájomne validujú. Systematické represie režimu, ako sú domové prehliadky a násilie páchané na civilistoch, potvrdzujú, že povstanie bolo každodenným rizikom pre všetkých, ktorí tlmočili, pomáhali raneným alebo zabezpečovali logistiku prenasledovaných rodín. Blahovci v tomto prostredí nefigurujú len ako odvážni jednotlivci, ale ako nositelia kontinuity. Ich ochota niesť dôsledky svojho konania a povojnová starostlivosť o uchovanie svedectiev tvoria oblúk, ktorý presahuje konkrétne bojové epizódy.

Lízina smrť predstavuje ústredný bod týchto spoločných dejín. Nejde o izolovaný hrdinský akt, ale o tragické vyvrcholenie rodinného hodnotového a morálneho základu, ktorý formoval ich pôsobenie v odboji. Rodina tento význam nielen prežila, ale prostredníctvom povojnového zhromažďovania korešpondencie, svedectiev a opakovaných rituálov pamäti ho pretavila na

1 Podľa historických prameňov (Vimmer 2016) bratia Eduard a Ján pôsobili okrem brigády Stalin aj v brigáde kapitána Jána Nálepku pod velením M. Sečanského.

trvalú, medzigeneračne prenášanú referenciu. Lízina obeta sa tak stáva stabilným pamäťovým uzlom, čitateľným nielen v lokálnom prostredí, ale aj v transnacionálnom priestore – prostredníctvom univerzálne rozpoznateľných hodnôt, ktoré jej príbeh nesie.

Takto komponovaný naratív sa organicky wpisuje do európskej pamäte odboja. Spoločná Európa sa tu nejaví ako inštitucionálny projekt, ale ako zdieľaný hodnotový priestor – sféra ochrany ľudskej dôstojnosti a kategorického odmietnutia totality. Príbeh Blahovcov tak prispieva k cezhraničnej zrozumiteľnosti osudov, v ktorých sa partikulárne nasadenie mení na súčasť spoločného európskeho dedičstva.

ZÁVER

Koncepty spoločných dejín, transnacionálnej pamäte a europeizácie „zdola“ nadobúdajú hmatateľné kontúry práve v momente ich aplikácie na konkrétny životný osud. V kontexte filmu *Naša Líza* sa ukazuje, že európsku minulosť nemožno redukovať na monolitický, zhora diktovaný naratív. Presnejšie sa javí ako viacvrstvová sieť trajektórií, kde sa lokálna skúsenosť, ak je mediovaná s dostatočnou precíznosťou, stáva univerzálne zrozumiteľnou. Prípad Elisabeth Blaho potvrdzuje, že transnacionalita nie je len fyzickým pohybom medzi štátmi, ale schopnosťou biografie prekračovať hranice pamäťových komunít a budovať medzi nimi mosty porozumenia.

Europeizácia „zdola“ sa v tomto svetle nejaví ako abstraktná teória, ale ako žitá prax rodín, bádateľov, historikov a filmových tvorcov, ktorí sa podieľajú na rekonštrukcii minulosti. V ich spoločnom úsilí vzniká verejný priestor, kde sa individuálne svedectvá transformujú na kolektívne zdieľané hodnoty. Dokumentárny film tu nefiguruje len ako prenášač faktov, ale ako otvorené diskurzívne pole, v ktorom sa stretávajú rôzne perspektívy bez potreby ich unifikácie. Štúdia potvrdzuje, že kultúrne médiá hrajú kľúčovú úlohu pri formovaní európskeho vedomia, nie cez veľké politické gestá, ale cez starostlivú analýzu konkrétnych osudov.

Príbeh *Našej Lízy* tak neplní len ilustratívnu úlohu; je pádnym argumentom pre vnímanie európskych dejín ako výsledku zdieľaných solidarít a osobnej zodpovednosti. Európa tu nie je len pasívnym rámcom, do ktorého vkladáme Lízinu životnú cestu. Práve naopak – je to tento príbeh, ktorý nám dovoľuje jasnejšie uchopiť, čo znamená Európa ako priestor spoločnej pamäti: miesto, kde sa individuálne osudy definitívne pretavujú do nadnárodných významov.

SUMMARY

This study analyzes the film *Naša Líza* (2024) as a medium of transnational memory, reflecting the concept of “shared history” through the fate of Elisabeth Blaho. The theoretical framework relies on the category of “entangled history” (*histoire croisée*), where anti-fascist resistance forms a pillar of the European value space. Lisa’s identity, oscillating between the French “Lisette” and the Slovak “Líza”, is interpreted through a register of names, in which the term “our little girl” (*naše dievčatko*) symbolizes her full emotional integration into the Horehronie community. This micro-environment confirms the process of “Europeanization from below”, where universal values of humanity and solidarity emerge from authentic interpersonal relations. The film functions as a memory dispositive, interconnecting fragmented family and national narratives into a coherent whole. The analysis confirms that Elisabeth Blaho’s individual biography transcends local significance and, through media reconstruction, transforms into a carrier of universal European meanings.

Príspevok vznikol s finančnou podporou projektu VEGA č. 1/0661/23 *Vplyv členstva SR v Európskej únii na uplatňovanie slovenských národných záujmov a ich vyjadrení v zahraničnej politike (2004 – 2024)*.

LITERATÚRA

- Beck, Ulrich – Grande, Edgar. 2007. *Cosmopolitan Europe*. Cambridge: Polity Press.
- De Cesari, Chiara – Rigney, Ann (eds.). 2014. *Transnational Memory: Circulation, Articulation, Scales*. Berlin: De Gruyter.
- Delanty, Gerard. 2018. *The European Heritage: A Critical Re-Interpretation*. London: Routledge.
- Delanty, Gerard. 2019. *Critical Theory and European Society*. London: Routledge.
- Erll, Astrid. 2011. *Memory in Culture*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- François, Étienne – Serrier, Thomas (eds.). 2017. *Europa. Die Gegenwart Europas im Spiegel seiner Erinnerungsorte*. Frankfurt am Main: Campus Verlag.
- Naša Líza* [film]. r. Veronika Homolová Tóthová. Slovensko. 2024.
- Rigney, Ann. 2012. *The Afterlives of Walter Scott: Memory on the Move*. Oxford: Oxford University Press.
- Rigney, Ann. 2018. Remembering Hope: Transnational Activism Beyond the Traumatic. In: De Nardi, Sarah – Orange, Hilary – High, Steven – Koskinen-Koivisto, Eerika (eds.): *The Routledge Handbook of Memory and Place*. London: Routledge, 113 – 123.
- Vimmer, Pavel. 2016. *Partizáni Sečanského*. Banská Bystrica: VHA Bratislava, zb. Partizánske hnutie.
- Wüstenberg, Jenny. 2017. *Civil Society and Memory in Postwar Germany*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wüstenberg, Jenny – Sierp, Aline (eds.). 2020. *Agency in Transnational Memory Politics*. New York: Berghahn Books.

KONTAKT

doc. PaedDr. Mária Huraj Rošteková, PhD.
Katedra medzinárodných vzťahov a diplomacie
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Kuzmányho 1
974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
maria.rostekova@umb.sk

prof. PhDr. Peter Terem, PhD.
Katedra medzinárodných vzťahov a diplomacie
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Kuzmányho 1
974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
peter.terem@umb.sk